

Kerk en Toren van de N.H.Gemeente te
P e i z e

Korte omschrijving met kostenraming behorende bij de opmeting en het restauratieplan.

Hierbij behoren.

2 tekeningen (opmeting en restauratieplan)

1 fotodocumentatie.

Kerk en Toren zijn opgenomen in de Voorlopige lijst van Monumenten van Geschiedenis en Kunst en deze lijst geeft de hierna volgende sumiere gegevens.

"N.H.Kerk Johannes de Dooper, 13e eeuw, in 1624 hersteld. Het koor verhoogd in 1824. Vorm rechthoekig driezijdig gesloten achthoekig koor. Schip met segmentvormig getoogd gewelf. Koor met een latere vlakke zolder. Toren 1803".

Aan bovengenoemde gegevens dienen toch nog enkele bijzondere gegevens toegevoegd te worden, die hieronder volgen nl:

- a. de noord- en westgevel van de kerk zijn gepleisterd.
- b. in noord- en zuidgevel zijn grotere ramen gebroken en wel op de plaatsen van de vroegere kleine ramen.
- c. de noordgevel is versterkt met 3 grote steunberen, dit aantal heeft zich aan de zuidgevel tot één stuks beperkt.
- d. de kerk bezit niet alleen één van de fraaiste doch ook één van de oudste orgels. Bijzondere aandacht dient hieraan besteed te worden.
- e. De preekstoel met eenvoudig doophek versieren het interieur.
- f. Het bankenplan is overladen en niet fraai op enkele uitzonderingen na.
- g. In de vloer vande kerk liggen enkele belangrijke zerken en verondersteld wordt, dat ook onder de houten vloeren meerdere te voorschijn zullen komen.

Tot zover enkele aanvullende gegevens.

Kerk en Toren zijn zeer fraai gelegen in de dorpskern en vormen samen met de boomgroepering een uniek en fraai beeld. Het is dan ook zeker verantwoord om te komen tot een restauratie van het kerkgebouw, terwijl een conservering en hetstel van de Toren niet achterwege mag blijven.

Zowel Kerk als Toren zijn goed gefundeerd en geven geen aanleiding tot kostbare funderingsverbeteringen.

Aan de gevels zal de nodige aandacht gespanneerd moeten worden.

De pleisterlagen op de gevels laten zich gemakkelijk verwijderen, en de zich hieronder bevindende baksteenwand bevindt zich in goede staat, hetgeen de vraag doet rijzen, "waarom is deze bepleistering aangebracht". Bij het verwijderen van enkele gedeelten pleister van de Noordgevel is één raam volledig gevonden, terwijl in een ander travee de fragmenten van een dergelijk raam zijn gevonden. De latere grote ramen zijn op de plaatsen van de oude ramen ingebroken. Bij een grondig herstel zullen meerdere fragmenten gevonden worden, die het restauratieplan zullen versterken.

Bovengenoemde ramen bevinden zich in het schip van de kerk.

Het laterverbeterde- en verhoogd koor bevindt zich in goede toestand en er is geen reden om hierin veranderingen te brengen.

De in kleine steen aangebrachte verhoging is niet fraai, maar is zo gegroeid. Ook de toegang in dit koor is in het restauratieplan gehandhaafd.

De fragmenten van een toegang in de zuidgevel zijn blootgelegd en deze is geheel terug te brengen.

Het vermoeden, dat deze toegang zich ook aande noordzijde, zal bevinden zal tijdens de uitvoering blijken.

Slecht, maar dan ook zeer slecht is het gesteld met de kap en wel over de gehele kerk (schip met koor). Men kan bij het aanschouwen hiervan niet spreken van spanten, sporen, draaghouten enz, enz. Pertinent is dan ook te zeggen, dat de gehele kap een vernieuwing behoeft. Men mag zelfs niet rekenen, dat nog enig afbraakmateriaal bruikbaar is. Aan de slechte toestand van de kap is het dan ook te danken, dat het segmentvormige gewelf over het schip en de vlakke zolder over het koor slecht zijn.

Uit oude stukken is vastgesteld, dat het gewelf vroeger over het koor heeft doorgelopen, zodat dit ook in het restauratieplan is opgenomen.

Het metselwerk van de latere toren vraagt om dringend herstel vooral wat betreft het voegwerk. Ogenschijnlijk bevindt het leiwerk van de spits zich in goede staat, doch het herstel van de torenspits zal bepalen, of de bestaande bedekking zich tot reparatie zal beperken.

Torenvloeren en balklagen zijn slecht en op vele plaatsen op onoordeelkundige wijze gestut, gestempeld en verankerd.

Gewezen dient te worden op de open verbinding tussen kerk en toren in en onder de kap. De reden hiervan is, dat de balgen van het zo fraaie orgel in de toren zijn ondergebracht,

Na de dringende restauratie van het orgel zal een andere opstelling gewenst zijn. Zoals uit het restauratieplan blijkt zijn de grote bankenblokken uit het koor verwijderd. Een van deze banken is opgesteld in het schip.

Tijdens de uitvoering van de restauratie werken zal het bestaande plan worden aangevuld.

Raming van Kosten.

A. Steigerwerken, Loodsen en Keten.

	Loon	Materiaal
Schaftlokaal + materialenloods huur		f. 520,00
f.10.00 per week		
Plaatsen van keten 2 man 1 week	f. 320.00	
Waterleiding en aanleg	" 50.00	" 250.00
Electra		" 500.00
Steigers (binnen en buiten)afschrijving en renteverlies		" 3500.00
Loon voor steigeren, versteigeren en verwijderen 2 man 20 weken	" 6200.00	
Post hulpmaterialen en gereedschappen		" 859.00
	<u>f.6570.00</u>	<u>f.5620.00</u>

B. Sloopwerken

Kerk.

Afnemen van pannen, latten kerk 2 man 1 week	f. 310.00	
Slopen van gehele kap, goten, spijkerschoon maken sorteren, enz, 3 man 1 week	" 470.00	
Transporteren.	780.00	f.0000.00

	Transport.	Loon	Materialen.
Verwijderen van het gewelf met asfaltpapier enz. 2 man $\frac{1}{2}$ week		f. 780.00	f. 0000.00
Verwijderen van vloer, balken en plafond van koor.		" 160.00	
Slopen van binnenwanden, berging en consistoriëkamer, trap. enz 2 man $\frac{1}{2}$ week		" 160.00	
Losnemen van alle banken in schip en koor, houten vloeren, doophek, lambri- zeringen. enkele banken uit elkaar nemen en tijdelijk opslaan 2 timmer- lieden 1 week.		" 320.00	
Verwijderen van pleisterlagen aan binnezijde 2 man $1\frac{1}{2}$ week.		" 489.00	
Slopen van vier steunberen, steen bikken 1 man 1 week		" 155.00	
Uitnemen van houten ramen in het schip 1 man 1 week		" 155.00	
Verwijderen van pleisterlagen aan Noord- en Westgevel 2 man 1 week.		" 310.00	
Diverse sloopwerken aan kerkwanden Noord en Zuid 2 opperlieden geduren- de vier weken.		" 1240.00	
<u>Toren.</u>			
Slopen van vloeren, balken, roosterwer- ken voor galmgaten, schotten, blaasbalg- kast enz. Schatpost.		" 850.00	
Losnemen van kloek		" 75.00	
Kapvoet losnemen evenals de verankering		" 250.00	
Afnemen van kruis, torenvaan (voor dakbe- dekking zie Leien)		" 175.00	
Afvoer van Puin, hout en dergelijke		" 200.00	
Hulp voor timmerman voor het inbrengen van balken, sleutelstukken enz.		" 310.00	
		<u>f. 5780.00</u>	<u>f. 0000.00</u>
<u>C. Stut en Stempelwerken</u>			
Lonen voor stut en stempelwerken 2 man 1 week		f. 319.00	
materiaal			f. 500.00
		<u>f. 310.00</u>	<u>f. 500.00</u>
<u>D. Grond- en Graafwerk</u>			
Voor contrôle funderingen		f. 215.00	
Ontgraven van de kerkruimte 2 man 1 week		" 310.00	
Loon voor verwijderen en opnieuw leggen van zerken schatpost.		" 500.00	
		<u>f. 1025.00</u>	<u>f. 0000.00</u>
<u>E. Metsel- en Voegwerk.</u>			
Schatpost voor aankoop steen			f. 2500.00
Herstel van alle kerk en torenwanden uithakken en inboeten, 1 metselaar en 2 opperlieden gedurende 26 weken		f. 12220.00	
Hakken van profielsteen 1 man 6 weken		" 1000,00	
Het maken van formelen voor de ramen en toegang		" 160.00	" 50.00
Voegen uithakken en invoegen 1 metselaar 3 weken, schatpost voor metselspecie		" 480.00	" 80,00
Schatpost voor het herstel van de funde- ringen.		" 800.00	" 1250.00
		<u>f. 14660.00</u>	<u>f. 4130.00</u>

F. Pleisterwerken.

+ 400m² à f.3.00 Loon, 1.50 materiaal
Opperen 0.50 m²

Loon	Materiaal
f. 1200.00	f. 600.00
" 200.00	
<u>f. 1400.00</u>	<u>f. 600.00</u>

G. Timmerwerken.

Kerk.

Kap. Eiken

spanten 6.3 m³
draaghout 1.5 "
muurplaten 2.6 "
slofstukken
en stijltjes 0.95 "
sporen met
voet 7.00 "
trekbalken
en sleutelstuk-
ken 7.35 "

Totaal 25.70m³

Afgerond 26m³ a f.425.00
verwerken 26m³ af.250.00

f. 6500.00 f.11050.00

Vuren

schroten 0.8 m³
dakhout 8.25 "
latten 1.15 "
tengels 0.92 "
ruiter en nok 0.25 "
Totaal 11.37m³

afgerond 11.5m³ a f.259.00
verwerken 11.5m³ a " 150.00

f. 1725.00 f. 2875.00

Gewelf.

gewelfhout 4m³
schenkels en
lijst 1.2
5.2m³ a f.250.00
verwerken 5.2m³ a f.200,00

" 1040.00 " 1300.00

Consistorie en Berging.

aan schotwerk, deuren en plafonds
2.8m³ a f.270.00
Loon f.320.00 per m²

" 900.00 " 756.00

Meubilair.

Herstel en herplaatsen van banken
en vloeren, Hiervoor geen materiaal
te rekenen omdat een deel van de
banken en de vloeren vervalt en dus
gebruikt kan worden, 2 timmerlieden 4 weken!

" 1280.00 " 150.00
" 350.00

Herstel doophek
" " preekstoel klankbord en trap

" 700.00 " 100,00
" 160.00 " 50.00

schatpost
Herstel koorbanken

Toren.

2.5m³ eiken voor vernieuwing van balkla-
gen, kapvoet en klokkestoel
Alle vloeren vernieuwen 1m³. Voor toren-
deur en deur tussen toren en kap
galmborden 0.5m³
schatpost voor wijzerplaten
Extra hulp bij alle timmerwerk

" 800.00 " 1100.00
" 200.00 " 280.00
" 320.00 " 100,00
" 160.00 " 220.00
" 80.00 " 25.00
" 620.00
f.14835.00 f.18006.00

	Loon	Materiaal.
<u>H. IJzerwerken.</u>		
Aan ankers, beugels, bouten	f. 0000.00	f. 1200.00
Hang-en sluitwerk stelpost		" 280.00
Herstel torenkruis en vaan		" 160.00
Brugijzers (brons)		" 800.00
spijkers, schroeven enz		" 400.00
		<u>f. 2840.00</u>
<u>I. Dakbedekking.</u>		
pannen 330 m ² (+ 6000 stuks)		
aankoop van 1/3 deel 2000 stuks a f.o.25		f. 500.00
vorsten		" 100.00
Loon voor het leggen 3 man 1 week.	f. 480.00	
<u>Leien</u>		
schatpost voor herstel leibedekking		" 1500.00
	<u>f. 480.00</u>	<u>" 2100.00</u>
<u>J. Loodwerk.</u>		
verwerken van + 500 kg. lood	f. 250.00	" 1000.00
<u>K. Vloer in Kerk.</u>		
betonvloet 170 m ² dik 0.08		
+ 14 m ³ beton met krimpwapening		
Loon f.70.00, Materiaal f.90.00	f. 980.00	f. 1260.00
Aankoop plavuizen		" 500.00
leggen 2 man 2 weken	" 640.00	
Specie		" 150.00
	<u>f. 1620.00</u>	<u>f. 1910.00</u>
<u>L. Glas-en Schilderwerk.</u>		
glas in lood + 10m ² a f.50.00		f. 500.00
plaatsen	f. 120.00	
herstel glas koorramen	" 50.00	" 80.00
Schilderwerken wijzerplaten (3 stuks)		" 250.00
schatpost		" 250.00
Buitenschilderwerken		
ramen koor, deuren toren, + 25m ² a f.10.00		" 250.00
Binnen schilderwerken		
gewelf met lijst + 240m ² a f.7.00		" 1680.00
Trekbalken + 80m ² a f.6.00		" 480.00
Schotwerken consistoriekamer, berging		
kerkschot met deuren, trap, torendeuren		" 980.00
140m ² a f.7.00		" 200.00
Binnenramen 20m ² a f.10.00		" 200.00
vloeren + 100m ² a f.4.00		" 400.00
Banken 160m ² a f.10.00		" 1600.00
Galmborden + 20m ² a f.8.00		" 160.00
Voor ankers beugels enz.		" 300.00
Schilder en meniewerken tijdens de		" 500.00
restauratiewerken	<u>f. 170.00</u>	<u>f. 7380.00</u>
<u>M. Onvoorzien.</u>		<u>f. 1000.00</u>

Résumé.	Loon	Materiaal	Totaal
A. Steigers, Loodsen, Keten.	f.6570.00	f.5620.00	f.12190.00
B. Sloopwerken	" 5780.00	" 0000.00	" 5780.00
C. Stut- en Stempelwerken	" 310.00	" 500.00	" 810.00
D. Grond- en Graafwerken	" 1025.00	" 0000.00	" 1025.00
E. Metsel- en Voegwerk	"14660.00	" 4130.00	" 18790.00
F. Pleisterwerken.	" 1400.00	" 600.00	" 2000.00
G. Timmerwerken	"14835.00	"18006.00	" 32841.00
H. Ijzerwerken.	" 0000.00	" 2840.00	" 2840.00
I. Dakbedekking	" 480.00	" 2100.00	" 2580.00
J. Loodwerk.	" 250.00	" 1000.00	" 1250.00
K. Vloer in kerk	" 1620.00	" 1910.00	" 3530.00
L. Glas-en schilderwerk	" 170.00	" 7380.00	" 7550.00
M. Onvoorzien	" 0000.00	" 1000.00	" 1000.00
	<u>f47100.00</u>	<u>f45086.00</u>	<u>f.92186.00</u>

Extra loon voor uitvoerder		" 2500.00
50 weken a f.50.00		" 4250.00
winst aannemer 5% over f.85000.00		<u>F.98936.00</u>
Omzet Belasting		" 3100.00
		<u>f102036.00</u>
Ter afronding		" 444.00
		<u>f102500.00</u>

Opmeting met hulp	f. 500.00	
Toezicht	" 2700.00	
Reis- en verblijfkosten opzichter	" 650.00	
Werk- en detail tekeningen	" 700.00	
Porti, telefoon en typekosten	" 350.00	
Reis-en verblijfkosten architect	" 800.00	
Honorarium architect	" 6800.00	
	<u>f12500.00</u>	" 12500.00
	Totaal	<u><u>f115.000.00</u></u>

N.B.

- Buiten deze begroting zijn gehouden
- Restauratie orgel (instrument)
  - Restauratie orgel (kast)
  - Bliksem beveiliging
  - Los meubilair.
  - Electrische installatie.

De architect
A. Baart Jr.